

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ

ਮਸੀਹ, ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਬੇਟਾ

ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ, ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਸਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਐਨੀ ਅਸਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਯੂਨਾਨੀ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ਾਸਕਰ ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਯੂਹੰਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੇਚੀਦਾ ਹੈ।

ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਸਭ ਤੋਂ ਫ਼ਰਕ ਹੈ: ਇਸ ਵਿਚ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨੇ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਨਕਲ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ (1: 1–18) ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੈ (20: 30, 31)। ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ

ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘ਉਸ ਚੇਲੇ ... ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਸੀ’ ਰਾਹੀਂ ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ’ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ (21:20, 24)।¹ ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਚੇਲਾ ਯੂਹੰਨਾ ਹੀ ਸੀ।² ਇਰੇਨੀਯੂਸ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ‘ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯੂਹੰਨਾ, ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਉਸ ਚੇਲੇ ਨੇ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ਤੇ ਝੁਕਿਆ ਸੀ, ਵੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਅਫ਼ਸੁਸ ਨਾਮਕ ਥਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ।³ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਚੇਲੇ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਸਦੀ ਦਾ, ਅੰਤਾਕੀਆ ਦਾ ਥਿਓਫ਼ਿਲਸ; ਸਿਕੰਦਰੀਆ ਦਾ ਕਲੇਮੈਂਟ; ਤਰਤੁਲਿਅਨ (ਲਗਭਗ 155–225 ਈਸਵੀ); ਓਰੀਗਨ; ਅਤੇ ਹਿਪੋਲਿਟਸ (ਲਗਭਗ 170–235 ਈਸਵੀ) ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਬੂਤ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ⁴ ਕਿ ਲੇਖਕ ਕੋਈ ਯਹੂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਪਰਬਾਂ, ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਮਰੀਆਂ ਨਾਲ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਇਕ ਪਲਿਸਤੀਨੀ ਯਹੂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਪਲਿਸਤੀਨੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ (ਵੇਖੋ 1: 14; 21:24)। ਇਹ ਸਭ ਤੱਥ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਲਈ ਹੀ ਢੁਕਦੇ ਹਨ।⁵

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵੇਰਵਾ ਸਹੀ ਹੈ: ਉਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ‘ਯਹੋਵਾਹ ਕਿਰਪਾਲੂ ਰਿਹਾ ਹੈ।’ ਜ਼ਬਦੀ ਅਤੇ ਸਲੋਮੀ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸਨ (ਮਰਕੁਸ 1: 19, 20; 16:1 [ਮਰਕੁਸ 16:1 ਦੀ ਮੱਤੀ 27:56] ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ)।⁶ ਉਹ ਅਤੇ ਉਹਦਾ ਭਰਾ ਯਾਕੂਬ (ਮਰਕੁਸ 1: 19, 20), ਪਤਰਸ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲ (ਲੂਕਾ 5: 10) ਮਛੇਰੇ ਸਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਘਰੇ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ ਸਨ

(ਮਰਕੁਸ 1:20), ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਚ ਸਿਆਸੀ ਲਿੰਕ ਵੀ ਸਨ। (ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਮਹਾਯਾਜਕ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਮਹਾਯਾਜਕ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ [ਯੂਹੰਨਾ 18:15, 16]।)

ਹੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ 1:35-40 ਵਾਲਾ ਬੇਨਾਮ ਚੇਲਾ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਚੇਲਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਸੂਲ ਬਣਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ (ਮੱਤੀ 4:18-22)। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ (ਮੱਤੀ 10:2)। ਉਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।⁷

ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਖਾਸ ਸਬੰਧ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਕਰੀਬੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 5:37-40; 9:2; 14:33) ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਥਾਂ ਮਿਲੀ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 13:23)। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਹ ਚੇਲਾ ਆਖਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ (13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20)।

ਜਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਵਕ ਯੂਹੰਨਾ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਸੀ (ਲੂਕਾ 9:49-56; ਮਰਕੁਸ 3:17)। ਉਹ ਬੜਾ ਹੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 10:35-37)। ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦਬਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਹਤਰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਦੇਖਰੇਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 19:25-27)। ਆਖਰ, ਯੂਹੰਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ (1 ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ 'ਪ੍ਰੇਮ' ਸ਼ਬਦ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਾਹ ਵਾਰ ਆਇਆ)।

ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ, ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਰਸੂਲਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਥਾਂ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 3:1; 4:19; 8:14; ਗਲਾਤੀਆਂ 2:9, 10)। ਬਾਈਬਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸੇਵਕਾਈ ਅਫਸੂਸ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰੋਮ ਵਿਚ ਸਤਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੇ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਅਫਸੂਸ ਵਿਚ ਏਜੀਅਨ ਸਾਗਰ ਕੋਲ, ਪਤਮੁਸ ਦੇ ਟਾਪੂ ਤੇ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 1:9; 2:1)। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮਸੀਹੀ ਲੇਖਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਡੋਮਿਸ਼ੀਅਨ ਦੀ ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਅਫਸੂਸ ਵਿਚ ਪਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਮਰਨ ਤਕ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।⁸ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪੱਤਰੀਆਂ (1, 2, 3 ਯੂਹੰਨਾ) ਅਫਸੂਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਲਿਖੇ।

ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੇਖਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਰੇਨਿਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ "ਅਫਸੂਸ ਵਿਚ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ" ਮੱਤੀ, ਮਰਕੁਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਿਖੀ ਸੀ।⁹

ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਰਤਾਂਤ ਕਿਉਂ ਲਿਖਿਆ? ¹⁰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਮਰਕੁਸ, ਮੱਤੀ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਿਚਾਰ ਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲੇ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਲਿਖਿਆ। ਯੂਹੰਨਾ ਅਤੇ 1 ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।¹¹ ਝੂਠੇ ਸਿਖਾਵੇ ਉੱਠ ਖੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮਸੀਹ

ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:22)। ਉਹ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇਹ ਧਾਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ (2 ਯੂਹੰਨਾ 7; ਵੀ ਵੇਖੋ 1 ਯੂਹੰਨਾ 4:2), ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਯਿਸੂ ਉਹ ਮਸੀਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।¹² ਇੰਜ ਯੂਹੰਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਸ਼ਬਦ [ਯਿਸੂ¹³] ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋਇਆ; ... ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਵਾਸ ਕੀਤਾ’ (ਯੂਹੰਨਾ 1:14)। ਉਸ ਦਾ ਐਲਾਨਿਆ ਉਪਦੇਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ‘ਯਿਸੂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਹੈ’ (20:31)।

ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਤੀ, ਮਰਕੁਸ, ਲੂਕਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਬਹੁਤੇ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਲੇਖਕ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਣ ਕਾਲ 90 ਈਸਵੀ ਦਾ ਦਹਾਕਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।¹⁴

ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਉਦੇਸ਼

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਥਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਾਹਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਖਾਏ ਜੋ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ। ਪਰ ਏਹ ਇਸ ਲਈ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਪਰਤੀਤ ਕਰੋ ਕਿ ਯਿਸੂ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹੋ ਮਸੀਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਪਰਤੀਤ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਜੀਉਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ (20:30, 31)।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(1) ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ‘ਯਿਸੂ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹੋ ਮਸੀਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ।’ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਖੁਦਾ ਦਾ ‘ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ’ ਹੈ (3:16)। ਯਿਸੂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਹਰ ਸਫ਼ੇ ਤੇ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1:1; 8:58; 10:30; 14:9; 20:28)। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਸਿਆਹੀ ਵਿਚ ਡੁਬੋਈ, ਓਨੀ ਹੀ ਵਾਰ ਉਸਦੇ ਮਨੋਂ ਇਹ ਦੁਆ ਨਿੱਕਲੀ ਕਿ ‘ਖੁਦਾਇਆ, ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਉਣ।’¹⁵

ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕ ਸਬੂਤ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ‘ਨਿਸ਼ਾਨ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ (20:30; ਵੀ ਵੇਖੋ 2:11; 4:54; 6:2)।¹⁶ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਸਨ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਸੱਚੇ ਸਨ (2:23; 3:2; 4:54; 6:14)। ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਸਭ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਸੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ (2:1-11; 4:46-54; 5:1-9; 6:14 [ਵੇਖੋ ਆਇਤਾਂ 26 ਅਤੇ 30 ਵੀ ਵੇਖੋ], 16-21; 9:1-41; 11:1-45)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸਹਿਦਾਰਸ਼ੀ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਪੰਜ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਮੈਰਿਲ ਟੈਨੀ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ‘ਇਹ ਸੱਤ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਨੇਮ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਬਦਲਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬਿਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਲਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ...’¹⁷

(2) ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ: ‘ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਰਤੀਤ ਕਰੋ।’ ‘ਪਰਤੀਤ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਸੌ ਵਾਰ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰਤੀਤ ਨਾ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹੀ [ਮਸੀਹ] ਹਾਂ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ ਮਰੇਗੇ’ (8:24)।

‘ਪਰਤੀਤ’ ਤੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਭਾਵ, ‘ਦਿਲੋਂ ਮੰਨ ਲੈਣਾ’ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1: 12 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪਰਤੀਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਕੀਤੀ: ‘ਪਰ ਜਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ ਅਰਥਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ।’ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਬਿਨਾ ਸੱਕ ਕੀਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। 3: 36 ਵਿਚ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਕ ਅਦਲ ਬਦਲ ਕੇ ਕੀਤੀ: ‘ਜਿਹੜਾ ਪੁੱਤਰ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਉਸ ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੇ ਜੀਉਣ ਨਾ ਵੇਖੇਗਾ ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।’ ਅਸਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਹੀ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 2:24 ਵਿਚ ‘ਵਿਸ਼ਵਾਸ’ ਲਈ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਭਰੋਸਾ’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।¹⁸ ਜੇ ਕੋਈ ਬਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬਜਾਇ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣਾ ਸਿੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(3) ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਿਲੇ: ‘ਨਾਲੇ ਪਰਤੀਤ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਜੀਉਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ।’ ‘ਜੀਉਣ’ ਤੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਭਾਵ ਸਾਹ ਲੈਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੀਰਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ‘ਮੁਕਤੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ’ ਆਖਿਆ।¹⁹ ਯੂਹੰਨਾ 17 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੁਆ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਅਤੇ ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਜੋ ਸੱਚਾ ਵਾਹਿਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਜਿਹਨੂੰ ਤੈਂ ਘੱਲਿਆ, ਜਾਣਨ’ (17:3)।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ‘ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਇੰਜੀਲ’ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਯਹੂਦੀ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ (ਉਦਾਹਰਣ ਵੱਜੋਂ, ਵੇਖੋ 2: 13; 4: 9; 19: 31), ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਕਾਰਣ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਪਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ

ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਕਈ ਨਿਰਾਲੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਸ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਹੈ।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸੱਤ ‘ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ’ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੱਤ ‘ਮੈਂ ਹਾਂ’ ਭਾਵ ਖ਼ੁਦਾਈ ਦੇ ਸੱਤ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਹਨ (6: 35; 8: 12, 58; 10: 11; 11: 25; 14: 6; 15: 1)²⁰

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸਹਿਦਰਸ਼ੀ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਾਂਗ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਜਾਇ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਕਸਦ ਤੇ ਡੂੰਘਿਆਈ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਾਤੀ

ਭਾਵ ਨਿਕੁਦੇਮੁਸ (ਅਧਿਆਇ 3) ਅਤੇ ਸਾਮਰੀ ਔਰਤ (ਅਧਿਆਇ 4) ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਚਰਚਾ ਤੇ ਹੈ। ਸਤਾਈ ਗਵਾਹ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਤਰ ਅਧਿਐਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕੁਦੇਮੁਸ (3: 1-15; 7: 50-52; 19: 39), ਫਿਲਿੱਪੁਸ (1: 43-46; 6: 5-7; 14: 8-11), ਥੋਮਾ (11: 16; 14: 5, 6; 20: 24-29), ਅਤੇ ਮਰੀਅਮ ਅਤੇ ਮਾਰਥਾ (11: 1-40; 12: 2-8) ਵਰਗੇ ਗੁਮਨਾਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਵਧਣ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸਭ ਵਿਰਤਾਂਤ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ, ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਯੂਹੰਨਾ ਇਸ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਤਾਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਲੀਬ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਉਸ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁੰਨ ਸਮੇਂ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਉਹ ਘੜੀ' ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (2: 4; 4: 21, 23; 5: 25, 28; 7: 30; 8: 20; 12: 23, 27; 13: 1)।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਇਹੀ ਵਿਰਤਾਂਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨਬਦਲੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਆਖਿਆ ਗਿਆ (3: 3, 5), ਜਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਖਤ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2: 29; 3: 9; 4: 7; 5: 1, 4, 18)। ਉਸ ਨੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਆਉਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ (14: 16, 17, 26; 15: 26; 16: 13, 14)।

ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਵੰਡਾਂ

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਲੱਖਣ ਗੱਲ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸੇਵਕਾਈ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸਹਿਦਰਸ਼ੀ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਫ਼ੁਰਤੀ ਨਾਲ 'ਮਹਾਨ ਗਲੀਲੀ ਸੇਵਕਾਈ' ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਯੂਹੰਨਾ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸੇਵਕਾਈ ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਯਿਸੂ ਦੀ ਗਲੀਲ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਯੂਹੰਨਾ ਤਿੰਨ (ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਰ) ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (2: 13; 6: 4; 11: 55-57; 5: 1?)¹ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਨਾਲ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਪਤਾ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 13 ਤੋਂ 17 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਾਰਣ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੂਪਰੇਖਾਵਾਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੀਆਂ ਹਨ: (1) ਯਿਸੂ ਦੀ ਜਨ ਸੇਵਕਾਈ (1: 19-12: 50); (2) ਯਿਸੂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਕਾਈ (13: 1-17: 26); (3) ਯਿਸੂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸੇਵਕਾਈ (ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ, ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣਾ) (18: 1-21: 25)। ਟੈਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਪੁਆਇੰਟਾਂ ਲਈ 'C' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਯਿਸੂ ਦੀ ਜਨ ਸੇਵਕਾਈ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ:² ਭੂਮਿਕਾ (1: 1-18); ਯਿਸੂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ (1: 19-4: 54); ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ (5: 1-6: 71); ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ (7: 1-11: 53); ਯਿਸੂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਉਲਝਣ (11: 54-12: 36); ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਭਾ (12: 37-17: 26); ਯਿਸੂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ (18: 1-20: 31); ਅੰਤਿਕਾ (21: 1-25)³

ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ

ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਬਣਾਏ ਹਨ: (1) ਯਿਸੂ ਦੀ ਆਮ ਸੇਵਕਾਈ ਅਤੇ (2) ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮੁੱਖ ਵੰਡ ਵਿਚ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ: (1) ਅਧਿਆਇ 13 ਤੋਂ 17 ਪਾਠਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਯਿਸੂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਕਲਾਮ ਅਤੇ (2) ਸਲੀਬ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਇਕ ਰੂਪਰੇਖਾ

ਜਾਣ ਪਛਾਣ (ਭੂਮਿਕਾ) (1: 1–18)।

ੳ. ਯਿਸੂ ਦਾ ਨਿਰਾਲਾਪਣ (ਵੇਖੋ ਆਇਤਾਂ 1–5, 14, 16–18)।

ਅ. ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ (ਵੇਖੋ ਆਇਤਾਂ 6–8, 15)।

I. ਖੁਦਾ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ: ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ (1: 19–11: 57)।

ੳ. ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ (1: 19–2: 12)।

1. ਉਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਗਿਰਦ (1: 19–51)।

ੳ. ਗਵਾਹੀ: “ਵੇਖੋ ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਲੇਲਾ!” ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਇਕ ਹਵਾਲਾ।

ਅ. ਚੇਲੇ: ਅੰਦ੍ਰਿਆਸ, ਪਤਰਸ, ਫਿਲਿੱਪਸ, ਨਥਾਨੀਏਲ (ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ?)।

2. ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੋਅਜਜ਼ਾ (2: 1–11)।

3. ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਣਾ (2: 12)।

ਅ. ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸੇਵਕਾਈ (2: 13–3: 36)।

1. ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ: ਪਸਾਹ (ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਪਸਾਹ) (2: 13)।

2. ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ (2: 14–3: 21):

ੳ. ਪੈਸੇ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ (2: 14–17)।

ਅ. ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (2: 18–22)।

ੲ. ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਵਿਖਾਉਣਾ (2: 23–25)।

ਸ. ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ (3: 1–21)– ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ।

3. ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ (3: 22–36):

ੳ. ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ (3: 22; 4: 1 ਵੀ ਵੇਖੋ)।

ਅ. ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀ ਈਰਖਾ (3: 23–36)।

ਅ. ਗਲੀਲ, ਯਹੂਦੀਆਂ, ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਉਹਦੀ ਸੇਵਕਾਈ (4: 1–11: 54)।

1. ਗਲੀਲ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ (4: 1–45)।

ੳ. ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ (4: 1–3)।

ਅ. ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ: ਖੂਹ ਤੇ ਸਾਮਰੀ ਔਰਤ (4: 4–42)।

ੲ. ਸਫ਼ਰ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ (4: 43–45)।

2. ਗਲੀਲ ਵਿਚ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਰੋਇਆ ਕਰਨਾ (4:46-54)।
3. ਇਕ ਪਰਬ ਲਈ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਪਰਤਣਾ (ਦੂਜਾ ਪਸਾਹ?) (5:1-47)।
 - ੳ. ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਲੰਗੜੇ ਨੂੰ ਚੰਗਿਆਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਾ- ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ (5:1-17)।
 - ਅ. ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ – ਅਤੇ ਗਵਾਹੀਆਂ (5:18-47)।
 - (1) ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ।
 - (2) ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ।
 - (3) ਖੁਦਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ।
 - (4) ਲਿਖਤ ਦੀ ਗਵਾਹੀ।
4. ਵਾਪਸ ਗਲੀਲ ਵਿਚ (6:1-71):
 - ੳ. ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ-ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ (6:1-15)। (6:4 ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਇਕ ਪਸਾਹ- ਤੀਜਾ?)
 - ਅ. ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣਾ; ਲੋਕ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ (6:16-25)।
 - ੲ. ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ; ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ (6:26-71)।
 - (1) ਬਹੁਤਿਆਂ ਦਾ ਛੱਡ ਜਾਣਾ (ਆਇਤ 66)।
 - (2) ਕੁਝ ਕੁ ਦਾ ਠਹਿਰੇ ਰਹਿਣਾ (ਆਇਤਾਂ 67, 68)।
 - (3) ਇਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਨਾ (ਆਇਤਾਂ 64, 70, 71)।
5. ਤੰਬੂਆਂ (ਡੇਰਿਆਂ) ਦੇ ਪਰਬ ਲਈ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ (7:1-10:21)।
 - ੳ. ਪਰਬ ਲਈ ਜਾਣਾ; ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ (7:1-13)।
 - ਅ. ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਰਬ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ; ਉਸ ਦੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬੇਯਕੀਨੀ (7:14-53)।
 - ੲ. ਪਰਬ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ- ਜ਼ਨਾਹ ਕਰਦੀ ਫੜੀ ਗਈ ਔਰਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਦਿਆਲੂਤਾ ਵਿਖਾਉਣਾ (8:1-11)।
 - ਸ. ਪਰਬ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ- ਨਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ (8:12-59)।
 - ਹ. ਜਨਮ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸੁਜਾਖਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਰਬ ਤੇ ਇਕ ਚੰਗਿਆਈ- ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਘਬਰਾ ਜਾਣਾ (9:1-41)।
 - ਕ. ਚੰਗੇ ਅਯਾਲੀ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ- ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਉਲਝਣ (10:1-21)।
6. ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਪਰਬ ਲਈ ਯਹੂਦੀਆ ਵਿਚ (10:22-42)।
 - ੳ. ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ- ਅਤੇ ਬੇਯਕੀਨੀ (10:22-39)।
 - ਅ. ਯਰਦਨ ਪਾਰ (ਪਿਰੀਆ ਵਿਚ) ਜਾਣਾ- ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ (10:40-42)।
7. ਗੂੜ੍ਹੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਬੈਤਾਨੀਆ (ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੇੜੇ) ਜਾਣਾ (11:1-46)।
 - ੳ. ਇਕ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ (11:1-17)।

- ਅ. ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਣ ਵਾਲਾ ਜੀ ਉੱਠਣਾ (11:18–45)।
- ੲ. ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਜਵਾਬ (11:46–53)।
- ੳ. ਯਹੂਦੀਆ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਗ (ਅਫ਼ਰਾਈਮ) ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਣਾ (11:54)।
- ਸ. ਉਹਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦਾ ਅੰਤ ਨੇੜੇ ਆਉਣਾ: ਆਖਰੀ ਪਸਾਹ (ਚੌਥਾ?) (11:55–57)।

II. ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ: ਦੁੱਖ ਭੋਗਣ ਦਾ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ (12:1–20:29)।

- ਉ. ਯਿਸੂ ਦਾ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਜਾਣਾ (12:1–50)।
 - 1. ਬੈਤਅਨੀਆ ਵਿਚ ਮਸਹ (12:1–11)।
 - 2. ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਫ਼ਤਹਿਮੰਦ ਦਾਖਲਾ (12:12–19)।
 - 3. ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ (12:20–50)।
- ਅ. ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਯਿਸੂ (13:1–17:26)।
 - 1. ਆਖਰੀ ਭੋਜ (13:1–38)।
 - ੳ. ਪੈਰ ਧੋਤੇ।
 - ਅ. ਫੜਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ।
 - 2. ਮਹਾਨ ਵਿਦਾਈ ਸੰਦੇਸ਼ (14:1–16:33): ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ...
 - ੳ. ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੇ।
 - ਅ. ਅੰਗੂਰੀ ਬਾਗ ਅਤੇ ਟਹਿਣੀਆਂ ਤੇ।
 - ੲ. ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਆਉਣ ਤੇ।
 - 3. ਏਕਤਾ ਲਈ ਦੁਆ (17:1–26)।
- ੲ. ਯਿਸੂ ਸਲੀਬ ਤੇ (18:1–19:42)।
 - 1. ਉਹਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਆਂ (18:1–19:15)।
 - ੳ. ਯਹੂਦਾ ਵੱਲੋਂ ਫੜਵਾਇਆ ਜਾਣਾ (18:1–11)।
 - ਅ. ਅੰਨਾਹ ਅਤੇ ਕਯਾਫ਼ਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ (18:12–24)।
 - ੲ. ਪਤਰਸ ਵੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ (18:25–27)।
 - ਸ. ਪਿਲਾਤਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ (18:28–40)।
 - ਹ. ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ (19:1–15)।
 - 2. ਉਸ ਦਾ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ (19:16–30)।
 - 3. ਉਸ ਦਾ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਣਾ (19:31–42)।
- ਸ. ਯਿਸੂ ਜੀ ਉੱਠਿਆ! (20:1–29)।
 - 1. ਜੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਮਰੀਅਮ ਮਗਦਲੀਨੀ ਨੂੰ (20:1–18)।
 - 2. ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਉੱਠਣ ਮਗਰੋਂ ਦਰਸ਼ਨ (20:19–29)।

ਸਾਰ (20:30–21:25)।

- ੳ. ਮਕਸਦ ਦਾ ਇਕ ਵਾਕ (20:30, 31)।
- ਅ. ਪਤਰਸ ਲਈ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਸਬਕ (ਗਲੀਲ ਦੀ ਝੀਲ ਵਿਚ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਰਸ਼ਨ) (21:1–17)।
- ੲ. ਲੇਖਕ ਤੇ ਇਕ ਵਾਕ (21:18–24)।

ਸ. ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਇਕ ਆਖਰੀ ਵਾਕ (21:25)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹20 ਤੋਂ 23 ਆਇਤਾਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ‘‘ਚੇਲੇ ਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਸੀ’’ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ, ਰਸੂਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਸਿਰਫ ਯੂਹੰਨਾ ਹੀ ਮਰਿਆ ਸੀ।² ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਕਿ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਹ ਵਿਰਤਾਂਤ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੇਪਿਆਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੇਪਿਆਸ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ- ਜਾਂ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਚੌਥੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।³ ਇਰੇਨੀਯੂਸ *ਅਗੋਸਟ ਹੇਅਰਸੀਜ਼* 3. 1. 1. ⁴ਇਸ ਤੇ ਇਕ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ (ਸਹਿਯੋਗੀ ਆਇਤਾਂ ਨਾਲ) ਡੌਨ ਸ਼ਕਲਫੋਰਡ, ‘‘ਜੌਨ,’’ *ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਸਰਵੇ*, ਸੰਪਾ. ਡੌਨ ਸ਼ਕਲਫੋਰਡ (ਸਰਸੀ, ਆਰਕੈਸਾ: ਹਾਰਡਿੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, 1987), 151-53 ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।⁵ ਮੈਰਿਲ ਟੈਨੀ ਨੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲੇਖਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਦੂਜੇ ਸੰਭਵ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਢੁਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ (ਮੈਰਿਲ ਸੀ. ਟੈਨੀ, *ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਸਰਵੇ*, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਨਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1961), 187. ⁶ਕਈਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਲੋਮੀ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਾਕ ਸਨ (ਮਰਕੁਸ 15:40 ਨਾਲ ਯੂਹੰਨਾ 19:25 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ); ਜੇ ਉਹ ਸਾਕ ਸਨ, ਤਾਂ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਭਰਾ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਆਖਿਆ, ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।⁷ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਤਰਸ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿੱਕਲ ਸਕਦਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 20:4)। ਇਕ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦ ਬੇਹਤਰ ਤੋਂ ਬੇਹਤਰ ਸਬੂਤ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਹ ਦੂਜੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਜਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਪੰਝੀ ਕੁ ਸਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਹੈ।⁸ ਇਕ ਅਰੰਭਿਕ (ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਰਹਿਤ), ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂਹੰਨਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਪਰ ਹੋਰ ਅਰੰਭਿਕ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਅਫਸੂਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ।⁹ ਇਰੇਨੀਯੂਸ *ਅਗੋਸਟ ਹੇਅਰਸੀਜ਼* 3. 1. 1. ¹⁰ਅਖੀਰ; ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਇਸ ਲਈ ਲਿਖਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲੀ ਸੀ।

¹¹ਯੂਹੰਨਾ ਅਤੇ 1 ਯੂਹੰਨਾ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ (ਯੂਹੰਨਾ 1:1, 2, 14; 1 ਯੂਹੰਨਾ 1:1-3)।¹² ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁੱਟ ਮਸੀਹ ਬਾਰੇ ਝੂਠੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਅੱਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।¹³ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਯਿਸੂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।¹⁴ ਕੁਝ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਲੇਖਕ (ਸ਼ਾਇਦ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਯੂਹੰਨਾ ਸੀ) ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੂਹੰਨਾ 18:31-33, 37, 38 ਦੇ ਵਚਨ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਦੂਜੀ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਲਗਭਗ 125 ਈਸਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੂਲ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ।¹⁵ ਲੇਖਕ ਅਗਿਆਤ। ਐਰਿਕ ਡਬਲਯੂ. ਹੇਅਡਨ, *ਪ੍ਰੀਚਿੰਗ ਥਰੂ ਦ ਬਾਈਬਲ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਜ਼ੌਡਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1964), 193 ਵਿਚ

ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ।¹⁶ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਕਰਾਮਾਤਾਂ,’ ‘ਅਚਰਜ ਕੰਮ’ ਅਤੇ ‘ਨਿਸ਼ਾਨ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਮੱਤੀ 11:20; ਮਰਕੁਸ 16:20; ਯੂਹੰਨਾ 4:48)। ‘ਕਰਾਮਤ’ ਸ਼ਬਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਅਲੌਕਿਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ, ‘ਅਚਰਜ ਕੰਮ’ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਜੋਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ‘ਨਿਸ਼ਾਨ’ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ‘ਨਿਸ਼ਾਨ’ ਭਾਲਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 12:38; 16:1; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:22 ਵੀ ਵੇਖੋ)।¹⁷ਟੈਨੀ, 190-91. ¹⁸NASB ਅਤੇ NIV ਵਿਚ ‘ਸੌਂਪਣਾ’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰੂਪ ਹਨ। ਐਂਪਲੀਫਾਈਡ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ‘ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ’ ਹੈ।¹⁹ਟੈਨੀ, 190-91. ²⁰‘ਸੌਂ ਹਾਂ’ ਕਥਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਤੇ ਇਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਾਠਾਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

²¹ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਕਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਲਾਏ ਹਨ। (ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘ਮਸੀਹ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਕਾਈ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਰਹੀ?’ ਵਾਧੂ ਲੇਖ ਵੇਖੋ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸੰਕੇਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਠ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵਿਚ ਇਟੈਲਿਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।²²ਟੈਨੀ, 192. ²³ਸ਼ੈਕਲਫੋਰਡ, 153-55.